

RESPIJTZORG IN AMSTELLAND

Een verkennend onderzoek naar het aanbod van respijtzorg in de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel

GGD Amsterdam, Toezichthouder Wmo (2019)

Inhoudsopgave

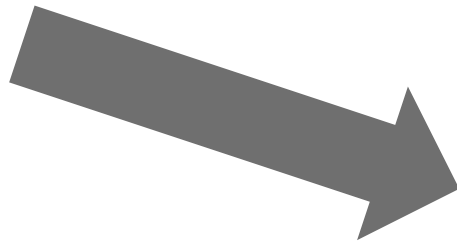
1. Inleiding	3
2. Aanbod Kortdurend Verblijf	6
3. Toegang Kortdurend Verblijf	9
4. Behoeft(e)s van de mantelzorger	13
5. Conclusie	16
6. Waar liggen de verbeterkansen?	18
7. Bestuurlijke reactie Amstellandgemeenten	18
 Bijlagen:	
1. Begrippenlijst	20
2. Overzicht informeel aanbod	21
3. Kortdurend verblijf inkooppeisen	22

✘ ✘ ✘ Inleiding - Wat is respijtzorg?

Tijdelijke en **volledige** overname van zorg die een mantelzorger geeft aan zijn of haar naaste, ter ontlasting van de mantelzorger door professionals en/of vrijwilliger¹.

Respijtzorg kan in meerdere vormen geboden worden. Hierbij valt te denken aan:

Focus binnen dit onderzoek

- **Thuisopvang** – zoals de thuiszorg
- **Dagopvang** – zoals groepsbegeleiding
- **Hulp bij het Huishouden** – voor zowel cliënt als mantelzorger
- **Informele zorg** ² – zoals gespreksgroepen, informatiebijeenkomsten of cursussen
- **Kortdurend verblijf** – het logeren in een instelling gedurende maximaal 3 etmalen per week of maximaal tweemaal per jaar een vakantieperiode van 2 weken met als doel respijtzorg voor de mantelzorger

¹ Bron: Markant

² Zie bijlage voor een overzicht van het aanbod van informele zorg in de Amstellandgemeenten

Inleiding – Achtergrond

“De gevolgen van het langer thuis blijven wonen, worden steeds beter zichtbaar. Mensen die eerst in aanmerking kwamen om naar een verpleeg- of verzorgingshuis te gaan, blijven nu thuis wonen. Deze mensen hebben steeds meer zorg en ondersteuning thuis nodig. Mantelzorgers spelen hierbij een cruciale rol.

Omdat mantelzorgers steeds zwaarder worden belast is het van het van belang dat er voor hen voldoende **passende ondersteuning** is en dat zij die ook weten te vinden. Het doel is uiteindelijk dat mantelzorgers vanaf het moment dat zij mantelzorger worden bereikt worden en waar nodig en gewenst voldoende ondersteuning krijgen”¹.

Voorgaande tekst komt uit de startnotitie van de gemeente Amstelveen uit gesprekken blijkt echter dat dit in alle gemeenten speelt. Ook in de andere Amstellandgemeenten is de trend dat het aantal mantelzorgers stijgt en dat mantelzorgers steeds zwaarder worden belast.

¹ Bron: startnotitie versterking mantelzorgondersteuning (Z-2018/051640) gemeente Amstelveen.

² Bron: Onderzoeken GGD Amsterdam 2016, Gezondheid in Beeld gezondheidsmonitor Ouder-Amstel, Diemen, Uithoorn, Amstelveen en Aalsmeer volwassenen en ouderen.

Aalsmeer

- 13% van het totaal aantal inwoners is mantelzorger;
- 19% van de mantelzorgers is zwaar tot overbelast;
- 4% van de mantelzorgers maakt gebruik van mantelzorgondersteuning.

Amstelveen

- 13% van het totaal aantal inwoners is mantelzorger;
- 14% van de mantelzorgers is zwaar tot overbelast;
- 8% van de mantelzorgers maakt gebruik van mantelzorgondersteuning.

Diemen

- 12% van het totaal aantal inwoners is mantelzorger;
- 8% van de mantelzorgers is zwaar tot overbelast;
- 8% van de mantelzorgers maakt gebruik van mantelzorgondersteuning.

Uithoorn

- 15% van het totaal aantal inwoners is mantelzorger;
- 22% van de mantelzorgers is zwaar tot overbelast;
- 4% van de mantelzorgers maakt gebruik van mantelzorgondersteuning.

Ouder-Amstel

- 14% van het totaal aantal inwoners is mantelzorger;
- 8% van de mantelzorgers is zwaar tot overbelast;
- 7% van de mantelzorgers maakt gebruik van mantelzorgondersteuning.²

Inleiding - Het onderzoek

De hoofdvraag:

Sluit het huidige aanbod (kortdurend verblijf) aan op de behoefte van mantelzorgers?

Deelvragen

1. Wat is het aanbod (per inkoopregio) en in hoeverre wordt gebruik gemaakt van het huidige aanbod?
2. Hoe ziet per gemeente de toegang naar en informatievoorziening over kortdurend verblijf eruit?
3. Welke behoeften hebben mantelzorgers m.b.t. respijtzorg?

Door middel van vragenlijsten, interviews en locatiebezoeken heeft de toezichthouder in het tweede en derde kwartaal van 2019 informatie verkregen.

3 locaties zijn bezocht:

- Ontmoetingshuis Amersfoort **King Arthur Groep**
- 't Huis aan de Poel/Thuiszorg **Brentano** Amstelveen
- Respijthuis Amerbos van **stichting HVO Querido**

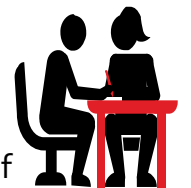
32 vragenlijsten zijn ingevuld door:

- 23 Mantelzorgers
- 4 Wmo – consultants
- Adviesraad Sociaal Domein (Aalsmeer)
- Participatieraad Sociaal Domein (Amstelveen)
- De Wmo Adviesraad (Diemen)
- Participatieplatform Sociaal Domein (Uithoorn)
- Adviesraad Sociaal Domein (Ouder-Amstel)

Interviews met:

- 14 Mantelzorgers in een groepsgesprek
- 11 Zorgbemiddelaars, locatiemanagers en medewerkers van kortdurend verblijf
- 4 medewerkers (mantelzorgmakelaar, mantelzorgconsulent) van ondersteunende diensten, namelijk: Mantelzorg & Meer, Markant en Participe

Bevindingen: Aanbod kortdurend verblijf in Aalsmeer en Amstelveen

Deelvraag 1: Wat is het aanbod (per inkoopregio) en in hoeverre wordt daar gebruik van gemaakt van het huidige aanbod?

Aanbod Kortdurend verblijf Amstelveen en Aalsmeer			
Aanbieder	Locaties	Plekken	Doelgroep
St. HVO Querido	Respijthuis Amerbos - Amsterdam	10 plekken	Psychosociale problematiek (GGZ)
Rooms Katholieke Stichting Zorgcentra Meerlanden	Zorgcentrum 't Kloosterhof - Aalsmeer	1 plek	Ouderen met licht somatische klachten
	Zorgcentrum De Meerwende - Badhoevedorp	2 plekken	Ouderen met licht somatische klachten
	Zorgcentrum De Meerstede - Hoofddorp	2 - 3 plekken	Ouderen met licht somatische klachten en/of psychogeriatrische klachten.
St. Brentano	't Huis aan de Poel -Amstelveen	2 plekken	Ouderen met somatische of psychogeriatrische klachten
Totaal: 3 aanbieders	5 locaties	18 plekken	

Bevindingen 2: Aanbod kortdurend verblijf in Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel (2)

Deelvraag 1: Wat is het aanbod (per inkoopregio) en in hoeverre wordt daar gebruik van gemaakt van het huidige aanbod?

Aanbieder	locaties	Aantal plekken	doelgroep
Stichting Cordaan	De Diem (Diemen)	1 plek	Ouderen met psychogeriatrische problematiek.
	Berkenstede (Diemen)	1 plek	Ouderen met somatische klachten en/of psychogeriatrische problematiek.
	Beth Shalom (Amsterdam)	1 plek	Ouderen met somatische klachten en/of psychogeriatrische problematiek.
	De Buitenhof (Amsterdam)	1 plek	Ouderen met somatische klachten.
Ons Tweede Thuis	Woonvoorziening Mozaiek (Amstelveen)	1 plek	NAH en/of lichamelijke meervoudige handicap.
	Woonvoorziening Meerwijk (Uithoorn)	1 plek	40 plus, matig verstandelijke beperking.
King Arthur Groep B.V. (KAG)	Ontmoetingshuis Amersfoort KAG	6 plekken	Laagcomplexe doelgroep ouderen.
	Ontmoetingshuis KAG Bilthoven	3 plekken	Laagcomplexe doelgroep ouderen.
Stichting Zonnehuisgroep Amstelland	De Ronde Venen, Zuiderhof (Vinkeveen)	5 plekken	Ouderen met een somatische of lichte psychogeriatrische zorgvraag.
	Zonnehuis Theresia (Ouderkerk aan de Amstel)	1 plek	Ouderen met een somatische of lichte psychogeriatrische zorgvraag.
Totaal: 4 aanbieders	10 locaties	21 plekken	

Deelconclusie 1 - Aanbod Kortdurend verblijf (KV)

Deelvraag 1: Wat is het aanbod (per inkoopregio) en in hoeverre wordt daar gebruik van gemaakt van het huidige aanbod?

Aalsmeer en Amstelveen

- Totaal van ongeveer 10 uitgegeven indicaties voor kortdurend verblijf op jaarbasis is 2018.
- Totaalaanbod van 18 plekken voor cliënten met een Wmo, Wlz¹ of Zvw² indicatie uit gemeenten Aalsmeer en Amstelveen maar ook diverse andere gecontracteerde gemeenten.
- Laag aanbod voor ouderen met psychogeriatrische problematiek;
- Er is geen aanbod voor mensen met een Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH);
- Meer dan de helft van de locaties bevindt zich buiten de regio;
- Grootste deel van de locaties zijn verpleeghuizen (4 van de 5).

Gemeente Aalsmeer

Gemeente

Amstelveen

Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel

- Totaal van ongeveer 8 uitgegeven indicaties voor kortdurend verblijf op jaarbasis 2018. (Diemen 4, Uithoorn 2 a 3, Ouder-Amstel 1)
- Totaal aanbod van 21 plekken voor cliënten met een Wmo, Wlz of Zvw indicatie uit de gemeenten Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel maar ook diverse andere gecontracteerde gemeenten.
- Er is geen aanbod voor mensen met GGZ-problematiek;
- De helft van de locaties bevindt zich buiten de regio.

Gemeente
Diemen

Gemeente Uithoorn

¹Wet langdurige zorg

²Zorgverzekeringswet

✘ Bevindingen: Toegang Kortdurend Verblijf

✘ Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Uithoorn, Ouder-Amstel

✘ Deelvraag 2: Hoe ziet per gemeente de toegang naar en informatievoorziening over kortdurend verblijf eruit?

(Signalering) Hulpvraag

Ik heb hulp nodig bij het ondersteunen van mijn partner..

Meneer heeft ondersteuning nodig!

De zorgprofessional/
huisarts

Waar vind ik informatie..?

Informatievoorziening

- Mantelzorgorganisaties;
- Casemanagers dementie;
- Ouderenadviseurs ;
- Huisartsen;
- POH (praktijkondersteuning huisarts);
- Cliëntondersteuners;
- Gemeentelijk loket (consulenten)
- Zorgaanbieders

Ondersteunende diensten in betreffende gemeenten zijn onder andere:

- Stichting Mantelzorg & Meer
- Participe
- MEE Amstel & Zaan en
- Markant centrum voor mantelzorg

Deze diensten kunnen ook ondersteunen bij het formuleren van de hulpvraag.

Waar kan ik ondersteuning aanvragen?

Hoe en waar?

- Telefonisch, per mail, of persoonlijk bij de betreffende Wmo consulent bij het gemeentelijk loket.

Waar vraag je de indicatie voor aan?

Voor een losse periode kortdurend verblijf (logeeropvang) van 1 a 2 weken of doorlopend voor meerdere dagdelen per jaar. (bv in het weekend).

Hoe lang duurt een aanvraag?

Gemiddeld 6-8 weken.

Bevindingen: Toegang Kortdurend Verblijf (2)

Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Uithoorn, Ouder-Amstel

Deelvraag 2: Hoe ziet per gemeente de toegang naar en informatievoorziening over kortdurend verblijf eruit?

De volgende organisaties bieden informatie aan over respijtzorg waaronder kortdurend verblijf:

Ouderenadvies

- Onafhankelijke cliëntondersteuning
- Gespreksgroepen

- Gespreksgroepen
- Mantelzorgmakelaar
- Mantelzorgconsulent
- Cursussen

- Gespreksgroepen
- Mantelzorgmakelaar
- Cursussen

- Consultatie (Wmo-consulenten)

Bevindingen: Toegang Kortdurend Verblijf (3)

Deelvraag 2: Hoe ziet per gemeente de toegang naar en informatievoorziening over kortdurend verblijf eruit?

Wat vinden de mantelzorgers, Wmo-consulenten, zorgaanbieders en ondersteunende diensten van de toegang?

Over de hulpvraag

'Onvoldoende aandacht bij zorgprofessionals voor signalen van overbelasting mantelzorger'.

'De mantelzorger heeft zelf vaak niet door dat hij mantelzorger is'.

'Mantelzorgers hebben vaak moeite met het uit handen geven van de zorg'.

'De mantelzorger erkent vaak (te) laat dat er sprake is van overbelasting'.

Over de informatievoorziening

Info op gemeentelijke websites is moeilijk te vinden. De informatie is vrij algemeen. Er ontbreekt info over KV of over het lokale aanbod.'

'KV heeft een slecht imago'.

'De informatievoorziening komt vaak pas na inzet casemanager of ondersteunende dienst op gang.'

'Inzet van KV wordt weinig besproken bij gespreksgroepen.'

'Begrippen als 'logeeropvang' en 'kortdurend verblijf' worden wisselend gebruikt. Dit is verwarrend'.

Over het Indicatieproces

'De indicatie wordt vaak pas aangevraagd als er een extern iemand betrokken is bijv. een casemanager.'

'Aanvraag duurt lang, veel administratieve "rompslomp".'

'Het is lastig om een goede match te vinden'.

'Voor sommige doelgroepen is geen aanbod'.

'KV is niet altijd te plannen. Daardoor weinig kans op een beschikbare plek'.

'Bij aanvraag blijkt vaak dat de hulpvraag al te zwaar is voor Wmo.'

Deelconclusie 2: Toegang Kortdurend Verblijf

Deelvraag 2: Hoe ziet per gemeente de toegang naar en informatievoorziening over kortdurende verblijf eruit?

De toegang

De toegang naar kortdurend verblijf **is hetzelfde** voor alle gemeenten. Wmo-consulenten van de gemeenten beslissen of iemand in aanmerking komt voor een indicatiebeschikking.

Ook de duur van de aanvraag is in alle gemeenten gelijk.

De toegangsprocedure start echter pas wanneer sprake is van een **ondersteunings- of hulpvraag**. Uit dit onderzoek blijkt dat deze vraag vaak niet tijdig wordt gesteld. Uit antwoorden van mantelzorgorganisaties blijkt dat er pas zicht is op mantelzorgers als zij zich aanmelden bij deze organisaties. Vaak blijkt dan dat er al langere tijd sprake is van een ondersteunings- of hulpvraag door mogelijke overbelasting. De mantelzorgers zijn zich hier vaak niet van bewust omdat hij/zij zijn taken als vanzelfsprekend ziet en geen hulp vraagt en betrokken (zorg) professionals blijken deze hulpvraag ook niet altijd tijdig te herkennen.

Voor het aanvragen van passende ondersteuning is het **tijdig signaleren** van een ondersteunings- of hulpvraag van de mantelzorgers dus belangrijk. Mantelzorgorganisaties, Wmo-consulenten en betrokken organisaties hebben aangegeven dat zij vinden dat de verantwoordelijkheid voor het tijdig signaleren, ligt bij (zorg)professionals waaronder:

- De huisarts;
- De praktijkondersteuner huisarts (POH);
- Thuiszorg en /of andere hulpverlening;
- Casemanagers; of
- Mantelzorg-consulent/makelaar.

De informatievoorziening

De informatievoorziening over kortdurend verblijf **is hetzelfde** bij alle gemeenten.

Uit de antwoorden van mantelzorgers en inzage in de gemeentelijke websites blijkt dat de **informatie** over kortdurend verblijf op de websites van de meeste gemeenten **ontoereikend** is. De aangeboden informatie is vrij algemeen; informatie over het specifieke aanbod in de gemeente ontbreekt bij 4 van de 5 gemeenten.

Wat verder opvalt is dat gemeenten **verschillende terminologie** voor kortdurend verblijf hanteren. Dit scheidt verwarring.

Op grond van de bevindingen constateert de toezichthouder dat mantelzorgers onvoldoende op de hoogte zijn van de mogelijkheid tot kortdurend verblijf. Hierdoor blijft het stellen van een hulpvraag, uit.

Mantelzorgers zijn voor informatievoorziening dus veelal afhankelijk van de ondersteunende diensten zoals mantelzorgorganisaties.

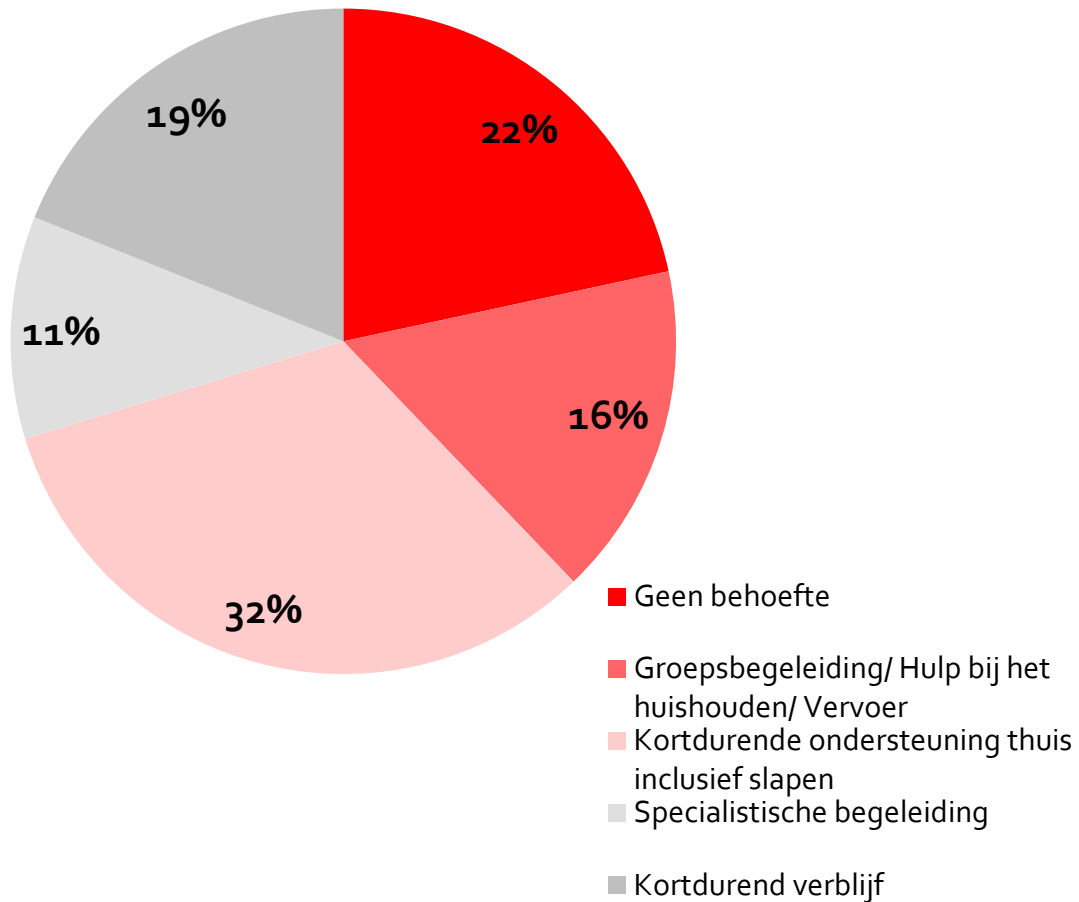
Bij de ondersteunende diensten is kortdurend verblijf echter geen standaard onderwerp van gesprek omdat ook bij hen het aanbod niet volledig bekend is of ontoereikend wordt bevonden.

Bevindingen: De behoefte(s) van de mantelzorgers

Deelvraag 3: Welke behoeftes hebben mantelzorgers als het gaat om respijtzorg?

Reacties mantelzorgers (37 totaal)

Ervaringen rondom kortdurend verblijf

Bevindingen: De behoefte(s) van de mantelzorg(er) (2)

Deelvraag 3: Welke behoeftes hebben mantelzorgers als het gaat om respijtzorg?

De volgende behoeftes zijn genoemd door mantelzorgers:

'Kortdurende ondersteuning (incl. overnachting) in eigen huis. Hierdoor kan ik met vakantie of een weekend weg'.

'Planbare zorg'.

'Betere informatievoorziening'. Het liefste al bij de huisarts aangezien deze vaak nog voor de casemanager in beeld is.

'Erkenning en een luisterend oor'.

'Goede zorg op een mooie vakantieplek. Dat hoeft niet per se in de eigen gemeente te zijn'.

'Hulp bij regelzaken met betrekking tot wetgeving, maar ook hulp bij het vinden van de juiste hulp. Het liefst van 1 persoon'.

Respondenten hebben ook knelpunten genoemd met betrekking tot kortdurend verblijf:

'De zorg is niet altijd planbaar. Reservering van een bed is vaak niet mogelijk, waardoor het moeilijk is om te plannen.'

'De cliënt staat niet open voor verblijf elders. Hij wilt niet weg uit huis.'

'Veel negatieve verhalen gehoord over KV'.

'Het aanbod is niet voor iedereen. Er is weinig tot geen aanbod voor personen met GGZ- of, NAH-problematiek.'

'Het heeft te weinig bekendheid.'

'Veel administratieve rompslomp. Ik zie op tegen het (opnieuw) voeren van een indicatiegesprek.'

'De drempel om naar een verpleeghuis te gaan is zeer hoog. Cliënten zijn bang dat zij worden 'weggedaan'.'

'Het aanbod in de gemeente is ontoereikend.'

Deelconclusie 3 : Behoeftes mantelzorgers

Deelvraag 3: Welke behoeftes hebben mantelzorgers als het gaat om respijtzorg?

- 51% van de mantelzorgers (37) heeft behoefte aan kortdurende ondersteuning . Van deze groep geeft 32% aan het liefst ondersteuning in huis te ontvangen in plaats van ondersteuning op een andere locatie.
- Mantelzorgers geven aan meer informatie te behoeven rondom kortdurend verblijf/logeeropvang. De huidige informatievoorziening is niet toereikend.
- De informatie die aangeboden wordt is versnipperd. Mantelzorgers behoeven één professional/regisseur die alles rondom de mantelzorg in goede banen kan leiden.

Conclusie

Onderzoeksvraag : Sluit het huidige aanbod, kortdurend verblijf, aan op de behoefte(s) van mantelzorgers?

Op basis van het onderzoek blijkt dat het huidige aanbod kortdurend verblijf onvoldoende aansluit bij de behoeftes van mantelzorgers. Uit reacties van de mantelzorgers blijkt dat van diegenen die behoefte hadden aan kortdurende ondersteuning het grootste percentage behoefte heeft aan deze ondersteuning in de thuissituatie. Dit betreft dan kortdurende ondersteuning inclusief slapen. Dit wordt echter in geen van de betreffende gemeenten nog aangeboden binnen de Wmo. Het aanbod van kortdurende verblijf in verpleeghuizen wordt door de psychogeriatrische doelgroep als een te grote drempel ervaren en heeft een negatief imago. Daarnaast is er voor cliënten met NAH of GGZ problematiek niet in alle gemeenten voldoende aanbod.

Er is wel vraag naar een aanbod in de vorm van een "vakantieplek" op een locatie zonder vaste bewoners en in een mooie omgeving zodat de cliënt ook het gevoel heeft op vakantie te zijn.

In Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel lijkt gedeeltelijk aan dit aanbod te worden voldaan door KAG. In Amstelveen en Aalsmeer voldoet het aanbod van HVO-Querido gedeeltelijk aan deze behoefte.

Uit het onderzoek blijkt ook dat de beschikbaarheid van de plaatsen een probleem is. Bijna alle gecontracteerde aanbieders hebben contracten voor kortdurend verblijf met meerdere gemeenten en vanuit meerdere wetgeving. Plaatsen worden hierdoor niet specifiek voor inwoners van de betreffende gemeenten vrij gehouden. Dit zorgt ervoor dat plaatsen niet altijd beschikbaar zijn en lastig te plannen.

Uit het onderzoek komt ook naar voren dat informatie over kortdurend verblijf moeilijk te vinden is waardoor het mantelzorgers niet altijd bereikt.

Zo was 70 % van de ondervraagde mantelzorgers niet op de hoogte van het aanbod. De informatie op de websites van 4 van de 5 gemeenten is onvolledig, kortdurend verblijf wordt niet of nauwelijks genoemd. Er wordt voornamelijk verwezen naar de ondersteunende diensten zoals Mantelzorg & Meer, Markant en Participe. Deze zijn echter niet allen volledig op de hoogte van het aanbod omtrent kortdurend verblijf of vinden het aanbod niet toereikend. Mantelzorgers geven aan dat zij behoefte hebben aan 1 persoon die alle informatie die zij nodig hebben kan bieden, en daarnaast kan ondersteunen bij wet- en regelgeving. Ook is er behoefte aan een simpelere procedure qua indicatiestelling, respondenten geven aan op te zien tegen de administratieve rompslomp en het (opnieuw) voeren van een indicatiegesprek.

Waar liggen de verbeterkansen?

Ten aanzien van het huidig aanbod

- **Probeer het aanbod uit te breiden met plaatsen voor alle doelgroepen.** Op dit moment blijken er in Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel nog geen plekken beschikbaar voor personen met een GGZ-problematiek en in Amstelveen en Aalsmeer geen plekken voor personen met een NAH-problematiek.
- **In overleg met aanbieders proberen zorg te dragen voor betere beschikbaarheid van plaatsen.** Plaatsen worden niet specifiek vrijgehouden voor Wmo -cliënten of betreffende gemeentes, waardoor er niet altijd plek beschikbaar is.
- Mogelijkheden onderzoeken om **kortdurende zorg aan huis** te bieden inclusief slapen.
- Meer aanbod in de vorm van een "**vakantieplek**" waar de cliënt ook het gevoel heeft op vakantie te zijn zodat het voor beide partijen een vakantiegevoel is. Het aanbod moet dusdanig goed en aantrekkelijk zijn waardoor de partner er ook naartoe zou willen.

Ten aanzien van (informatie over) de toegang

- Zorg dragen voor een betere **informatievoorziening** op gemeentelijk websites.
- Meer aandacht voor de mogelijkheden van kortdurend verblijf bij ondersteunde diensten.
- Overzicht van locaties en mogelijkheden qua kortdurend verblijf positief onder de aandacht brengen. Juist ook van de aanbieders die de "vakantieplek" bieden.
- Meer aandacht bij (zorg) professionals voor **signalering** van een ondersteunings- of hulpvraag en (mogelijke) overbelasting van mantelzorgers.
- Onderzoeken van mogelijkheden voor een laagdrempelige manier van indiceren van kortdurend verblijf. Minder administratie, minder hoge drempel voor mantelzorgers.
- Voor de informatievoorziening zorgdragen voor 1 regisseur per cliënt die alles overziet. Deze dient dus ook voldoende kennis te hebben van het aanbod omtrent kortdurend verblijf.

Bestuurlijke reactie Amstellandgemeenten

"De colleges van de Amstelland gemeenten herkennen de bevindingen uit het onderzoek. We zien ook een aantal overlappende conclusies en bevindingen in het Eindrapport van de landelijke aanjager respijtzorg dat in januari 2020 is verschenen. Het grote belang van respijtzorg wordt uiteraard volledig door de colleges onderschreven. Respijtzorg kan er immers voor zorgen dat mantelzorgers ontlast worden en daardoor de zorg voor hun dierbaren langer vol kunnen houden.

Op het gebied van informatievoorziening vinden ook wij dat verbetering mogelijk is. De colleges zien hierin een belangrijke rol weggelegd voor de mantelzorgmakelaar die als regisseur van het proces de cliënt en dienst mantelzorger begeleidt in de toeleiding naar respijtzorg. We zullen met onze partners bespreken hoe dit te verbeteren. Daarnaast zullen we de mogelijkheden voor logeeropvang thuis onderzoeken.

De lokale verschillen in aanbod voor de verschillende doelgroepen zijn het gevolg van lokale keuzes. De colleges van de Amstelland gemeenten zijn voornemens om de verbeterpunten mee te nemen in de ontwikkeling en bijsturing van het lokale beleid waarbij ook regionaal, waar mogelijk, de samenwerking wordt opgezocht. De lokale accenten kunnen per gemeente verschillen.

Kanttekening die de colleges maken is dat bij het onderzoek zeer weinig inwoners zijn betrokken die daadwerkelijk gebruik hebben gemaakt van respijtzorg. Daarbij is het onderzoek uitgevoerd in 2019. Inmiddels ziet de wereld er anders uit door de uitbraak van Covid-19. De colleges zijn van mening dat Covid-19 ook van invloed zal zijn op bevindingen en de daaruit voortvloeiende verbeterpunten uit de onderzoek en zullen daarom de nieuwe situatie betrekken bij het oppakken van de aanbevelingen."

Bijlagen

Begrippenlijst

Kortdurend Verblijf en logeeropvang

8.1 Onder Kortdurend Verblijf wordt verstaan het **logeren in een instelling** gedurende maximaal 3 etmalen per week met als doel respijtzorg voor de mantelzorger. Bron: Inkoop Eisen Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel (2014).

Mantelzorger

Mantelzorger is een persoon die gedurende minimaal 3 maanden en/of 8 uur per week hulp verleent aan een bekende die voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. Bron: "gezondheid in beeld" GGD Amsterdam 2016.

POH

Praktijkondersteuner huisarts: functie in de huisartsenzorg met twee specialisaties; somatiek en GGZ. Bron: wikipedia.nl

Casemanager (dementie)

Een casemanager is een onafhankelijke en vaste begeleider voor mensen met dementie én hun naasten. Een casemanager informeert, begeleidt, denkt mee, adviseert en regelt zorg. Bron: alzheimer-nederland.nl

Wmo-consulent:

"Een gemeentelijk medewerker die individuele zorgaanvragen behandeld op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (WMO)." Bron: nationale beroepengids.

Respijtzorg

Tijdelijke en volledige overname van zorg die een mantelzorger geeft aan zijn of haar naaste, ter ontlasting van de mantelzorger door professionals en/of vrijwilliger. Bron: Markant

GGZ-problematiek.

Geestelijke gezondheidszorg. " mensen met psychische problemen" Bron: rijksoverheid.nl

NAH

Niet aangeboren hersenletsel: "Hersenletsel ten gevolge van welke oorzaak dan ook, anders dan rond of vanwege de geboorte ontstaan, dat leidt tot een onomkeerbare breuk in de levenslijn en tot het aangewezen zijn op hulpverlening." Bron: nahzorg.nl

Mantelzorgmakelaar

Een mantelzorgmakelaar ondersteunt mantelzorgers bij uitzoekwerk en regeltaken op het gebied van zorg, wonen, welzijn, financiën en de combinatie werk/mantelzorg. Bron: mantelzorg.nl

Mantelzorgconsulent

Een mantelzorgconsulent werkt meestal bij een steunpunt mantelzorg en zorgt door individuele- of groepsbegeleiding van mantelzorgers hun draagkracht te vergroten en maakt ze wegwijs in de wereld van de laagdrempelige voorzieningen (bijv. vrijwillige hulp, mantelzorgmaatje, uitbreiden van sociaal netwerk). Bron: mantelzorg.nl

Overzicht informeel aanbod mantelzorgondersteuning per inkoopregio

Amstelveen en Aalsmeer

Mantelzorg & Meer:

Expertisecentrum, gespreksgroepen/lotgenotencontact, mantelzorg café, cursussen en informatiebijeenkomsten, mantelzorgconsulent, mantelzorgmakelaar, inzet zorgvrijwilligers, maatje, netwerkcoaches, handen in huis (inzet vrijwilliger voor langere aaneengesloten periode.)

Amstelveen/Aalsmeer voor elkaar

inzet vrijwilligers voor zorg en vervoer.

Alzheimer NL

alzheimercafe

Participe Amstelland

maatschappelijk werk, ouderenadvies, Odensehuis Amstelveen.

MEE Amstelland

onafhankelijke cliëntondersteuning en gespreksgroepen.

Gemeente

parkeervergunning voor mantelzorgers, woonurgenties, informatie regelingen, groepsbegeleiding, logeeropvang/ kortdurend verblijf, Verpleging thuis.

Diemen, Uithoorn, Ouder-Amstel

Diemen

Markant centrum voor mantelzorg met mantelzorgmakelaar, gesprekken, cursussen, koppelingen aan vrijwilliger voor zorg of hulp en mantelzorgbijeenkomsten.

Dag van de mantelzorg (10 november) altijd activiteiten voor mantelzorgers.

Stichting MaDi, Amsterdam Zuid-Oost en Diemen

Met Algemeen Maatschappelijk Werk en de ouderadviseur

Uithoorn

Uithoorn voor elkaar: samenwerkingsverband van 5 partijen waaronder 3 partijen die mantelzorgondersteuning aanbieden

- Participe
- MEE Amstel en Zaan
- Mantelzorg en Meer

Ouder-Amstel

Mantelzorg en Meer

met mantelzorgmakelaar, gesprekken, cursussen, koppelingen aan vrijwilliger voor zorg of hulp en mantelzorgbijeenkomsten.

Markant centrum voor mantelzorg (vanaf juli 2020)

met mantelzorgmakelaar, gesprekken, cursussen, koppelingen aan vrijwilliger voor zorg of hulp en mantelzorgbijeenkomsten.

Alzheimer NL

Respijtzorg/Kortdurend verblijf inkooppeisen

Amstelveen en Aalsmeer

Respijtzorg (LVB, Somatisch en NAH, GGZ en PG)

- Respijtzorg dient om een mantelzorger **tijdelijk te ontlasten** van zijn taak. Respijtzorg kan in meerdere vormen geboden worden. Hierbij valt te denken aan **thuisopvang, dagopvang, inzet van informele zorg of kortdurend verblijf** (tijdelijke opname in zorginstelling ter ontlasting mantelzorger). Opdrachtgever wil deze laatste vorm (kortdurend verblijf) van mantelzorgondersteuning inkopen.
- Mantelzorgondersteuning

Bron: Inkooppeisen Amstelveen en Aalsmeer (2015 – 2016).

Diemen, Uithoorn, Ouder-Amstel

Kortdurend Verblijf

8.1 Onder Kortdurend Verblijf wordt verstaan het **logeren in een instelling** gedurende maximaal 3 etmalen per week met als doel respijtzorg voor de mantelzorger.

8.2 ADL-activiteiten en noodzakelijke persoonlijke verzorging worden, zo nodig, tijdens de activiteiten van de dag structurerend door de Opdrachtnemer geborgd.

Bron: Inkooppeisen Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel (2014).